

גם נשכיל בחסדי השי"ת אשר אמר "בארץ לא להם" ולא זכר שם מצרים, כדי שבזה יתחייב פרעה על אשר שעבדם בבחירתו, ולא שהקב"ה גזר עליו לשעבדם ומה בידו לעשות כי לא יוכל לעבור את פי ה', כי הקב"ה לא גזר עליו כלום וסתמא אמר, ומי הכניסו בזה הענין לשעבד בניו בחוננו יתברך, אם לא רוע לבבו וגודל רשעתו, וכאשר מצאתי באמת לגדולי המפרשים ז"ל אשר כתבו שפרעה נתחייב בטענה זו וזו היא שגרמה להם להוציאם קודם הזמן, והאריכו בזה וכנו' בדברי קדשם.

והנה בזה נבין בס"ד הטעם שאנחנו קוראין את פזמון "חד גדיא" בליל פסח אחר ההגדה, והוא: כי שמעתי מקשים בשם המפרשים ז"ל בפזמון זה של חד גדיא, כי הנה לכאורה נראה שהשונרא עשה שלא כדין דאכליה לגדיא, וא"כ הכלבא שנשך לשונרא עשה כדין, והחוטרא שהכה לכלבא עשה שלא

כדין, והנורא דשרף לחוטרא עשה כדין, וכן ע"ז הדרך עד הסוף. ותמצא שנראה לכאורה ח"ו שהקב"ה כביכול עשה שלא כדין חלילה וחס, ואיך יתכן זה? ותירצו בשם המפרשים ז"ל, כי הגם שבאמת השונרא עשה שלא כדין דאכליה לגדיא, אבל עכ"ז יש עון אשמה על הכלבא שנשך אותו, כי מי הכניסו בזה הענין להיות הוא גואל הדם של הגדיא, ומי שם אותו שופט בארץ לשפוט שפוט, ולמה נכנס בתחום שאינו שלו?! ועל כן בא החוטרא והכה אותו בעבור זה, ונמצא שהחוטרא כדין עשה שהכה לכלבא, ומאחר שהחוטרא עשה כדין, ממילא הנורא עשה שלא כדין, וכן על זה הדרך עד הסוף, נמצא שהקב"ה עשה כדין. נמצא שכל זה הפזמון הוא בנוי ע"פ משפט זה שהכלבא נתחייב על שהכניס עצמו בעסק שאינו שלו.

וכן כאן הוא גבי פרעה ומצרים, כי אמת שישראל הם צריכים להשתעבד מכח גזרתו יתברך, אבל הם — מה להם להכניס עצמם בזה הענין לשפוט שפוט ולמה נתקנאו הם יותר מן הכל, מאחר שאין הדבר הזה בוגע להם, הלא ישראל הם בניו יתברך, אם גזר עליהם גזרה הוא יודע איך יעשה להם, ומה לו לאיש זר ונכרי להכניס עצמו בדבר שבין אב לבנו?! ואמנם אם היה הקב"ה גוזר בפירוש שהשעבוד יהיה במצרים לא היה מקום לטענה זו, ונמצא שסתמות הדבר היה בחסדי השי"ת. ודו"ק.

והנה זה הענין, מלבד שהועיל לאבותינו ביצ"מ, גם הועיל לנו בכל שנות הגלות, שהקב"ה לא גזר שיגלו אצל מלך פרעה כדי שיאמר אח"ך לפני הקב"ה: אתה גזרת כך, אלא גזר עליהם גלות בסתם, וא"כ לכל מלך נאמר: מי הכניסך בדבר הזה? ונחייב אותו כאשר היה אצל פרעה. והשתא אתי שפיר, שאחר שזכר המגיד לשון הגזרה של בין הבתרים שאמר לאברהם: ידוע תדע כי גר יהיה זרעך "בארץ לא להם" וכו', חזר המגיד והודה להשי"ת ואמר: "היא" שעמדה לאבותינו ולנו, רוצה לומר: התקנה הזאת שעשה השי"ת לטובת ישראל שלא יגיד שם המשעבדם, היא שעמדה לאבותינו במצרים להוציאם קודם הזמן ולעשות שפטים בפרעה ומצרים. וגם לנו עתה בגליות אלו, שג"כ יתחייבו עתה הצרים אותנו כאשר נתחייב פרעה. ודו"ק.